

Innhold

Forord til andre utgave.	5
Innledning	13
1 Religionsundervisning og religionsdidaktikk	15
Hva er religionsundervisning?	15
Begrunnelse, formål og innhold for religionsundervisning i norsk skole	16
Integrerende religionsundervisning	17
Et eksistensielt fag?	19
Hva er religionsdidaktikk?	20
Allmenn didaktikk og fagdidaktikk	20
En definisjon av religionsdidaktikk	27
Forholdet skolefag, studiefag og vitenskapsfag	28
Forholdet religionsdidaktikk og religionspedagogikk	30
Refleksjonsspørsmål	31
2 Juridiske rammer for religionsundervisningen	32
Opplæringsloven	32
Om undervisningen i KRLE	34
Fritaksordningen	37
Menneskerettigheter og religionsundervisning	41
Samisk innhold i religionsfagene	43
Refleksjonsspørsmål	47
3 Religionsdidaktikk i et religionsvitenskapelig perspektiv	48
Hva er en religionsvitenskapelig religionsdidaktikk?	48
Å forholde seg til religion – fra hverdagsforståelse til faglig forståelse	50
Religionsbegrepet	51
Religionsvitenskapelig religionsdidaktikk som perspektiv i religionsundervisningen	57
Oppsummering: en religionsvitenskapelig religionsdidaktikk ..	59
Refleksjonsspørsmål	60

4 Religionsundervisningens historie i Norge	61
Kirkelig allmueskole – fra 1739 til 1860.....	61
Borgerlig folkeskole – fra 1860 til 1974	63
Kristendomsundervisningen i statsskolen på 1900-tallet.....	66
Globalisering og flerkulturelle premisser 1974–2008	67
Fra kristendomskunnskap til KRL.....	68
Fra KRL via RLE til KRLE.....	71
Religionsfaget i videregående skole	74
Religionsfag på slutten av 1800-tallet – fra religion til	
kristendomskunnskap	75
Religionsfaget på 1900-tallet – fra kristendomskunnskap	
til religion.....	76
Religionsfaget på 1990-tallet – Religion og etikk.....	78
Samiske læreplaner i religionsfagene	80
Internasjonale trender for religionsundervisning i skolen	82
Noen eksempler på religionsundervisning i ulike land	83
Refleksjonsspørsmål	84
5 Å presentere religioner og livssyn	85
Religioner og livssyn i læreplanene.....	86
Undervisningsplanlegging.....	87
Religionenes karakteristiske trekk og mangfoldet.....	89
Betegnelsen «verdensreligioner»	89
Representativitet og mangfold	92
Karakteristiske trekk?.....	94
Ninian Smarts dimensjonsmodell.....	95
Dimensjonsmodellen i praksis	95
Kommentarer til dimensjonsmodellen	97
Skal et ikke-religiøst livssyn presenteres på samme måte	
som en religion?	99
Refleksjonsspørsmål	101
6 I klasserommet – på ulike trinn	102
KRLE på små- og mellomtrinnet	103
Konkretisering og taksonomisk nivå.....	103
Fortelling – innhold og arbeidsmåte	104
Religiøse tekster	106
Gjenstander som konkretisering	108
Kunst og estetiske uttrykk.....	108
Konkretisering og representasjon.....	109
KRLE på ungdomstrinnet	110

Læringsmål og taksonomisk nivå.	111
Hovedområdene og faglig bredde	113
Elevene på ungdomstrinnet	115
Religion og etikk i videregående skole.	116
Læringsmål og taksonomisk nivå.	116
Hovedområdene og faglig fokus.	118
Elevene på videregående skole	118
Refleksjonsspørsmål	120
7 Representasjoner av religioner – spørsmål om epistemologi og makt.	121
Hvem lar vi representere religion?	123
Hva lar vi representere religion?	124
Lære om eller lære av religioner?	125
Innenfra- og utenfraperspektiv.	128
Sammenligning	128
Stereotypier og eksotismer i undervisningen.	132
Hva skal egentlig med da? Noen religionsvitenskapelige grunnprinsipper	135
Refleksjonsspørsmål	136
8 Religionskritikk og konfliktperspektiver.	137
Religionskritikk i læreplanene.	137
Religionskritikk	138
Klassisk normativ religionskritikk	139
Religiøs religionskritikk.	140
Religionskritikk i undervisningen	142
Konfliktperspektiver	142
Konfliktperspektiver i religionsfagenes læreplaner	143
Konfliktperspektiver – et brudd med tidligere tenkning om religionsfagene i skolen.	144
Hvorfor konfliktperspektiver i religionsundervisningen?	145
Konfliktperspektivets didaktiske utfordringer	148
De kontroversielle temaene – terror og ekstremisme	149
Refleksjonsspørsmål	151
9 Filosofi og etikk.	152
Filosofi i religionsfagene.	152
Filosofi i KRLE	155
Filosofihistorie.	155
Filosofisk tenkemåte – filosofering med barn	156

Filosofi i Religion og etikk	160
Etikkdidaktikk	162
Etikk i læreplanene	162
Normativ eller deskriptiv etikkundervisning?	163
Å samtale om etikk og verdier	164
Nærhet og distanse i etikkundervisningen	165
Refleksjonsspørsmål	167
10 Praktisk yrkesteori for religionslærere. Fagkompetanse og refleksivitet	168
Bør det være spesielle forventninger til religionslæreren?	168
Praktisk yrkesteori for religionslærere	170
Fagkompetanse	172
FAQ	174
Refleksivitet	176
Refleksjonsspørsmål	178
11 Læremidler i religionsundervisningen	179
Lærebøker – faglige og pedagogiske tekster	179
Lærerveiledninger, ressurshefter og elevbøker	184
Læringsteknologi i religionsfagene	184
Nettressurser til lærebøker	185
Dataspill	187
Musikk	190
Film	191
Gjenstander fra ulike religioner	193
Populærkultur i undervisningen	194
Populærkultur, læringsteknologi og lærerrollen	195
Refleksjonsspørsmål	197
12 Vurdering	198
Hva skal vurderes i religionsfagene?	199
Fra reproduksjon til analyse og tenkning	200
Religionsfaget – et muntlig fag	202
Skriftlige prøver i religionsundervisningen?	203
Klare vurderingskriterier	204
Det som ikke bør vurderes i religionsundervisningen	204
Muntlig eksamen	206
Refleksjonsspørsmål	207

13 Religioner og livssyn i samarbeidet mellom skole og hjem.	208
Bakgrunn for skole/hjem-samarbeid	208
Skolens ansvar	209
Kultur og religion i skolen – problem eller ressurs?	211
Et utvidet «vi» i skolen	213
Kultur og religion i ulike skolefag og skoleaktiviteter	216
KRLE.	217
Kroppsøving og svømming.	218
Samfunnsfag	220
Drama og dans	221
Religion og mat	222
Ingen universalnøkkel til forståelse	225
Interkulturell kompetanse i skolen	225
Refleksjonsspørsmål	226
14 Religionsfag som dannelsesfag?	227
Dannelse i pedagogisk filosofi	227
Innholdet i dannelsesbegrepet	229
Kunnskap og dannelse	230
Religionsfagene som dannelsesfag	231
Refleksjonsspørsmål	234
Læreplaner og rammeplaner.	235
Offentlige dokumenter	236
Litteratur.	237
Stikkord.	251